TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. spalio 29 d.*

Byloje C-246/08

dėl 2008 m. birželio 3 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama P. Aalto ir D. Triantafyllou, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Suomijos Respubliką, atstovaujamą A. Guimaraes-Purokoski,

atsakovę,

* Proceso kalba: suomių.

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro antrosios kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues, einantis trečiosios kolegijos pirmininko pareigas, teisėjai P. Lindh, A. Rosas, U. Lõhmus ir A. Ó Caoimh (pranešėjas),

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2009 m. liepos 7 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad pagal Suomijos teisės nuostatas, susijusias su teisine pagalba, neapmokestindama pridėtinės vertės mokesčiu (toliau – PVM) valstybės teisinės pagalbos tarnybų, t. y. juose dirbančių valstybės patarėjų teisės klausimais, už dalinį atlygį suteiktų teisinių

konsultacijų paslaugų, kai tokios pačios paslaugos apmokestinamos PVM, jei jas teikia privatūs patarėjai, Suomijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 23, toliau – Šeštoji direktyva) 2 straipsnio 2 punktą bei 4 straipsnio 1, 2 ir 5 dalis.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

2 Šeštosios direktyvos 2 straipsnis suformuluotas taip:

„[PVM] apmokestinamas:

1. prekių tiekimas ar paslaugų teikimas, kai šalies teritorijoje už atlygį prekes tiekia ar paslaugas teikia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks;

2. prekių importas.“

3 Šios direktyvos 4 straipsnyje numatoma:

„1. „Apmokestinamasis asmuo“ – tai bet kuris asmuo, savarankiškai vykdantis bet kurioje vietoje bet kurią ekonominę veiklą, nurodytą 2 dalyje, nesvarbu, koks tos veiklos tikslas ar rezultatas.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta ekonominė veikla apima visokią gamintojų, prekiautojų ir kitų paslaugas teikiančių asmenų veiklą, įskaitant kasybą ir žemės ūkio gamybos veiklą bei įvairių profesijų atstovų veiklą. Materialaus ir nematerialaus turto naudojimas, siekiant gauti nuolatinių pajamų, taip pat laikomas ekonomine veikla.

<…>

5. Valstybinės, regioninės ir vietinės valdžios institucijos ir kiti viešosios teisės subjektai neturi būti laikomi apmokestinamaisiais asmenimis veiklos, kurią jos vykdo, ar sandorių, kuriuos jos sudaro kaip valdžios institucijos, atžvilgiu, net jei jos renka rinkliavas, mokestį už paslaugas, įmokas ar kitokius su tokia veikla ar sandoriais susijusius mokesčius.

Tačiau kai jos vykdo tokią veiklą ar sandorius, jos turi būti laikomos apmokestinamuoju asmeniu tokios veiklos ar sandorių atžvilgiu, jei jų traktavimas kaip neapmokestinamojo asmens labai iškraipytų konkurenciją.

<…>“

4 Šeštosios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Paslaugų teikimas – tai bet koks sandoris, kuris nėra prekių tiekimas, kaip apibrėžta 5 straipsnyje.

Tokie sandoriai gali būti, *inter alia*:

— nematerialiojo turto perleidimas, nesvarbu, ar to turto nuosavybės teisė patvirtinama dokumentu, ar ne,

— įpareigojimai susilaikyti nuo veiksmo arba toleruoti veiksmą ar situaciją,

— paslaugų atlikimas vykdant valdžios institucijos ar jos vardu duotą nurodymą arba dėl įstatymų reikalavimų.“

Nacionalinės teisės aktai

Teisės nuostatos, susijusios su teisine pagalba

5 Suomijoje teisinės pagalbos tvarka pagrįsta keturiais 2002 m. priimtais dokumentais, t. y. 2002 m. balandžio 5 d. Įstatymas dėl teisinės pagalbos (oikeusapulaki (257/2002)), 2002 balandžio 5 d. Įstatymas dėl valstybės teisinės pagalbos tarnybų (laki valtion oikeusaputoimistoista (258/2002)), 2002 m. gegužės 23 d. Ministro dekretas dėl teisinės pagalbos (valtioneuvoston asetus oikeusavusta (388/2002)) ir 2002 m. gegužės 23 d. Ministro dekretas dėl atlygio už teisinę pagalbą (valtioneuvoston asetus oikeusavun palkkioperusteista (389/2002)).

6 Įstatymo dėl teisinės pagalbos 1 straipsnyje numatyta, kad ji suteikiama iš valstybės lėšų kiekvienam asmeniui, kuriam reikia pagalbos teismo byloje ir kuris dėl savo ekonominės situacijos negali finansuoti savo bylos eigos. Teisinė pagalba gali būti suteikta vykstant tiek teismo, tiek neteisminiam procesams.

7 Pagal šio įstatymo 8 straipsnį teisinę pagalbą iš esmės teikia valstybės teisinės pagalbos tarnybose (toliau – valstybės tarnybos) dirbantys patarėjai teisės klausimais. Šios tarnybos, kurių 2008 m. buvo 60, dirbo 220 patarėjų, valstybės finansuojamų pareigūnų. Šių valstybės tarnybų veiklos išlaidos finansuojamos iš valstybės lėšų. Nepaisant to, teisinės pagalbos gavėjų sumokėti honorarai yra apskaitomi kaip kiekvienos tarnybos biudžeto pajamos ir tokios veiklos išlaidos nefinansuojamos iš valstybės lėšų.

8 Pagal tą patį Įstatymo dėl teisinės pagalbos 8 straipsnį numatoma, kad teisminio proceso metu taip pat gali būti paskirtas privatus patarėjas, t. y. advokatas ar kitas privatus teisininkas, davęs sutikimą šiuo klausimu. Jei teisinės pagalbos gavėjas pasiūlo vietoj savęs atstovauti asmenį, kurio reikalaujama profesinė kvalifikacija įrodyta, šis asmuo turi būti paskirtas, nebent yra specialių priežasčių, dėl ko to daryti negalima.

9 Įstatymo dėl teisinės pagalbos 17 straipsnyje reglamentuojami privačių patarėjų honorarai. Pagal šią nuostatą privatus patarėjas gali užsitikrinti pagrįstą honorarą bei išlaidų atlyginimą, kuriuos padengia valstybė ir sumoka atskaičius gavėjo mokėtiną dalį. Be šio mokesčio, privatus patarėjas negali gauti jokio atlygio ar užmokesčio iš teisinės pagalbos gavėjo.

10 Ministro dekretas dėl teisinės pagalbos detaliau reglamentuoja tokios pagalbos suteikimo sąlygas.

11 Šio dekreto 1 straipsnyje numatyta, kad teisinė pagalba suteikiama atsižvelgiant į prašančiojo asmens disponuojamas pajamas bei turtą ir kad ji gali būti nemokama arba pagal vieną iš anksčiau galiojusių teisės aktų 2002 m. padarytus pakeitimus – teikiama už jo sumokėtą užmokestį. Šiuo klausimu dekrete daromas skirtumas tarp pagrindinio („perusomavastuu“) ir papildomo užmokesčių („lisäomavastuu“).

12 Pagal Ministro dekreto dėl teisinės pagalbos 5 straipsnį pagrindinis užmokestis yra procentinė dalis nuo konsultavusio patarėjo honorarų ir išlaidų, įskaitant PVM, jei jis

įskaičiuojamas į išlaidas. Ši procentinė dalis nustatoma atsižvelgiant į gaunamas mėnesines pajamas:

„Vienišo asmens atveju:

Daugiausia 650 eurų: 0 %

Daugiausia 850 eurų: 20 %

Daugiausia 1 000 eurų: 30 %

Daugiausia 1 200 eurų: 40 %

Daugiausia 1 300 eurų: 55 %

Daugiausia 1 400 eurų: 75 %

Poroje gyvenančio asmens atveju:

Daugiausia 550 eurų: 0 %

Daugiausia 650 eurų: 20 %

Daugiausia 800 eurų: 30 %

Daugiausia 1 000 eurų: 40 %

Daugiausia 1 100 eurų: 55 %

Daugiausia 1 200 eurų: 75 %.“

13 Ministro dekreto dėl teisinės pagalbos 6 straipsnyje pabrėžiama, kad bet kuriuo atveju ji nesuteikiama, jei turimos pajamos viršija 1 400 eurų vienišo asmens atveju ir 1 200 eurų poroje gyvenančio asmens atveju.

14 Pagal to paties ministro dekreto 7 straipsnį reikalaujama papildomo užmokesčio, jei gavėjas turi indėlių ar kito panašaus turto, kuris yra likvidus ir kurio vertė didesnė nei 5 000 eurų. Šis užmokestis lygus pusei indėlių ir turto, kurio vertė didesnė nei minėta suma.

15 Ministro dekrete dėl atlygio už teisinę pagalbą kriterijų apibrėžiami kriterijai, taikomi honorarams mokėti. Šio dekreto 2–7 straipsniuose šiuo klausimu yra detalios nuostatos, susijusios su įprastų honorarų apskaičiavimu, o 8 ir 9 straipsniai reglamentuoja situacijas, kai nustatoma didesnė ar, atvirkščiai, mažesnė honorarų suma nei įprastų honorarų. Pagal šio dekreto 11 straipsnį tie patys kriterijai taikomi, kai valstybės tarnyba teikia teisinės pagalbos paslaugas teismo procese.

Teisės nuostatos, susijusios su PVM

16 Pagal 1993 m. gruodžio 30 d. Pridėtinės vertės įstatymo (arvonlisäverolaki (1501/1993)) 1 straipsnį privataus patarėjo teikiama teisinė pagalba teismo procese apmokestinama PVM kaip teisinių paslaugų teikimas. Atvirkščiai, valstybės tarnybų teikiama nemokama ar už dalinį atlygį teisinė pagalba nėra šiuo mokesčiu apmokestinama veikla.

Ikiteisminė procedūra

17 2004 m. spalio 13 d. Komisija išsiuntė Suomijos institucijoms laišką dėl tokio paties pobūdžio teisinės pagalbos paslaugų skirtingo vertinimo PVM schemos atžvilgiu, kuris

priklauso nuo to, ar paslaugas teikia privatūs patarėjai, ar valstybės tarnybos. Pagal Komisijos gautą informaciją ši sistema labai iškreipia konkurenciją privačių patarėjų nenaudai.

18 2004 m. gruodžio 17 d. laišku Suomijos institucijos aprašė PVM schemą, taikomą teisinės pagalbos paslaugoms, ir paaiškino, kad ji neiškraipo konkurencijos, nebent nereikšmingai, nes kiti nei PVM faktoriai, pavyzdžiui, profesinė patirtis ar valstybės tarnybų darbo krūvis, daro didelę įtaką teisinės pagalbos gavėjų pasirinkimui tarp valstybės tarnybų ir privačių konsultantų.

19 2005 m. gruodžio 19 d., nusprendusi, kad šių paaiškinimų nepakanka, Komisija, taikydama EB 226 straipsnį, išsiuntė Suomijos Respublikai oficialų pranešimą, kuriame teigė, kad jei teisinės pagalbos gavėjas pats sumoka dalį atlygio ir jei šią pagalbą gali suteikti ir privatus patarėjas, t. y. vykstant teismo procesui, valstybės tarnybų teikiamos paslaugos turi būti apmokestinamos PVM. Iš tiesų, Komisijos teigimu, tokiu atveju valstybės tarnybos neveikia kaip valdžios institucijos Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmos pastraipos prasme, o aptariamų paslaugų neapmokestinimas labai iškreipia konkurenciją šios nuostatos antrosios pastraipos prasme.

20 2006 m. vasario 16 d. atsakyme Suomijos Respublika pakartojo savo argumentus, pabrėždama dirbtinį Komisijos teiginį, kad valstybės tarnybos veikia kaip valdžios institucijos, jeigu jos dalyvauja ne teismo procesuose, ir neveikia kaip tokios, jei dalyvauja teismo procesuose; taip pat jos veikia kaip valdžios institucijos, kai teikia paslaugas nemokamai, ir ne kaip valdžios institucijos, kai dalį užmokesčio sumoka gavėjas.

21 Nepatenkinta šiuo atsakymu Komisija 2006 m. gruodžio 15 d. Suomijos Respublikai išsiuntė pagrįstą nuomonę, kurioje, pirma, nusprendė, kad ši valstybė narė pažeidė Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punktą ir 4 straipsnio 1, 2 ir 5 dalis, kiek tai susiję su kai kuriomis valstybės tarnybų už dalinį atlygį teikiamomis paslaugomis, ir, antra, nurodė šiai valstybei narei imtis veiksmų, kad atitiktų pagrįstą nuomonę per du mėnesius nuo šios nuomonės gavimo.

22 2007 m. vasario 15 d. laišku Suomijos Respublika atsakė į šią pagrįstą nuomonę, laikydamasi pozicijos, kurią gynė atsakyme į oficialųjį pranešimą.

23 Šiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

24 Šiuo ieškiniu Komisija pabrėžia, kad skundžia tik tai, jog Suomijos Respublika neapmokestino PVM teisinės pagalbos paslaugų, kai jas suteikė valstybės tarnybos teismo procese už atlygį, kurio dalį sumokėjo šios pagalbos gavėjas. Šiuo ieškiniu nesiekiama kelti klausimo dėl tokių pačių paslaugų neapmokestinimo, kai jas nemokamai teikia valstybės tarnybos, nors privataus patarėjo suteiktos paslaugos bet kuriuo atveju yra apmokestinamos PVM, kai honorarą ir PVM, nurodytus sąskaitose faktūrose, sumoka valstybė. Iš tiesų toks valstybės tarnybų neapmokestinimas pastaruoju atveju atsirado todėl, kad šios paslaugos teikiamos be teisinės pagalbos gavėjo užmokesčio, o šiose tarnybose dirbantys teisininkai gauna tik savo įprastą darbo užmokestį. Todėl tokios paslaugos neturėtų būti laikomos teikiamomis už atlygį Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies prasme.

25 Tačiau, Komisijos teigimu, jei valstybės tarnybos teikia teisinės pagalbos paslaugas teismo procese už dalinį gavėjo atlygį, jos vykdo ekonominę veiklą Šeštosios direktyvos prasme. Vykdant šią ekonominę veiklą suteikiama paslauga už atlygį šios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto prasme, nes egzistuoja tiesioginis ryšys tarp valstybės tarnybos siūlomos paslaugos ir gavėjo sumokėto atlygio.

26 Šiomis aplinkybėmis Komisija teigia, kad būtina išnagrinėti šios direktyvos 4 straipsnio 5 dalyje numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą.

27 Šiuo atžvilgiu ji teigia, kad dėl aptariamų paslaugų valstybės tarnybos neveikia kaip valdžios institucijos šios nuostatos pirmosios pastraipos prasme, nes šios paslaugos teikiamos ne pagal joms priskirtą specialią teisinę tvarką (be kita ko žr. 2000 m. gruodžio 14 d. Sprendimo Fazenda *Pública*, C-446/98, Rink. p. I-11435, 17 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Iš tiesų valstybės tarnybos neteikia tokių paslaugų pagal specialias nuostatas, kurios netaikomos privatiems patarėjams, bet jos veikia pagal tokią teisinę tvarką kaip pastarieji. Šiuo atžvilgiu situacija yra kitokia, kai valstybės tarnybos teikia teisinės pagalbos paslaugas ne teismo procese. Iš tiesų tokia veikla negali verstis privatūs patarėjai, valstybės tarnybos jos nevykdo tokiomis pačiomis teisinėmis sąlygomis, kurios taikomos šiems patarėjams.

28 Bet kuriuo atveju Komisija teigia, kad valstybės tarnybų neapmokestinimas už teisinės pagalbos paslaugas, suteiktas už dalinį gavėjo atlygį, labai iškreipia konkurenciją Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies antrosios pastraipos prasme. Iš tiesų atsižvelgiant į žemas pajamų ir turto lubas, kuriomis paremtas teisinės pagalbos teikimas, mokėtino atlygio 22 % skirtumas, atitinkantis Suomijoje taikomo PVM tarifą,

labai iškreiptų konkurenciją, ypač todėl, kad galutiniai vartotojai neturi teisės atskaityti šio mokesčio. Šis konkurencijos iškraipymas turi būti laikomas „daugiau nei nereikšmingu“ teismo praktikos prasme (žr. 2008 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Isle of Wight Council ir kt.*, C-288/07, Rink. p. I-7203, 79 punktą), nes daugiau nei 4 000 asmenų kiekvienais metais kreipiasi dėl teisinės pagalbos už dalinį atlygį.

29 Suomijos vyriausybė tvirtina, kad teisinės pagalbos paslaugos, suteiktos valstybės tarnybų, sudaro nedalomą visumą ir negali būti laikomos ekonomine veikla Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto prasme. Iš tiesų šios paslaugos teikiamos ne tam, kad padengtų jų išlaidas, bet iš esmės jos finansuojamos iš valstybės lėšų. Vykdant šią veiklą nepatiriama įprasta ekonominė rizika, būdinga įprastai komercinei veiklai. Be to, užmokestis net iš dalies nepadengia su šiomis paslaugomis susijusių išlaidų. Neįmanoma diferencijuoti šių tarnybų veiklos atskirų dalių kaip specialios ekonominės veiklos. Tokios diferenciacijos neturėtų pateisinti nei atsižvelgiant į finansinę situaciją kai kurių pagalbos gavėjų mokėtinas minimalus užmokestis, nei paslaugos turinys.

30 Kalbant apie Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos taikymą, pažymėtina, jog Suomijos vyriausybė teigia, kad teisinė pagalba gali būti teikiama tik remiantis specialia jai skirta teisine tvarka. Iš tiesų valstybės tarnybos vykdo įstatymais joms priskirtas funkcijas ir yra įpareigotos teikti šią pagalbą. Aišku, galimybė, kad privatus patarėjas teiktų tokią teisinę pagalbą, taip pat pagrįsta tuo pačiu įstatymu. Tačiau tokiu atveju tokia pagalba teikiama priėmus valstybės tarnybos sprendimą ir privačiam patarėjui sutikus. Valdžios institucija suteikia teisę nepriklausomam trečiajam asmeniui vykdyti veiklą, susijusią su valdžios institucijų prerogatyvomis.

31 Bet kuriuo atveju Suomijos vyriausybė mano, kad aptariamų paslaugų neapmokestinimas PVM labai neiškreipia konkurencijos Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies antrosios pastraipos prasme. Iš tiesų, be fakto, kad nesant tikram dėl to, ar kyla klausimas dėl konkurencijos iškraipymo, nes norint gauti teisinę pagalbą reikia sprendimo tuo klausimu, be to, atlygį reglamentuoja įstatymas, statistikos duomenys rodo, kad klientai, kurie moka dalinį užmokestį už teisinės pagalbos paslaugas, sudaro aiškią mažumą tarp privačių konsultantų teisinę pagalbą gaunančių klientų. Be to, kalbant apie bylas, kuriose mokamas dalinis atlygis, 2004 m.–2006 m. santykis tarp teisminių bylų, kurias nagrinėjo privatus patarėjas ir valstybės tarnyba, buvo stabilus. Galiausiai įtakos patarėjo pasirinkimui turėjo tokie elementai, išskyrus PVM, kaip antai ankstesni kliento santykiai ir patarėjo ekspertizė.

Teisingumo Teismo vertinimas

32 Pirmiausia reikia pabrėžti, kad šiuo ieškiniu Komisija neginčija valstybės tarnybų suteiktų teisinės pagalbos paslaugų neapmokestinimo PVM, kai šios paslaugos teikiamos, pirma, nemokamai teismo procese ir, antra, teikiamos ne teismo procese, nesvarbu, ar jos teikiamos už atlygį, ar nemokamai.

33 Šį ieškinį Komisija pareiškė tik dėl valstybės tarnybų teismo procese teikiamų teisinės pagalbos paslaugų už gavėjo dalinį atlygį neapmokestinimo PVM, nes šio turimos pajamos viršija nemokamos teisinės pagalbos gavėjui nustatytas ribas, bet yra mažesnės nei lubos, kurios nesuteikia teisės į ją. Paaiškėja, kad Komisijos ieškinys kyla iš Suomijoje galiojančios teisinės pagalbos už dalinį gavėjo užmokestį tvarkos taikymo asmenims, kurių pajamos, nors ir nedidelės, vis dėlto yra didesnės nei nemokamą

teisinę pagalbą gaunančių asmenų. Todėl toliau pateikiami argumentai susiję tik su šia valstybės tarnybų teisinės pagalbos veiklos dalimi.

34 Reikia priminti, kad nors Šeštosios direktyvos 4 straipsnis nustato labai plačią PVM taikymo sritį, ši nuostata apima tik ekonominio pobūdžio veiklą (be kita ko, žr. 1996 m. liepos 11 d. Sprendimo *Régie dauphinoise*, C-306/94, Rink. p. I-3695, 15 punktą; 2003 m. birželio 26 d. Sprendimo *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring*, C-305/01, Rink. p. I-6729, 39 punktą bei 2007 m. birželio 26 d. Sprendimo *Hutchison 3G ir kt.*, C-369/04, Rink. p. I-5247, 28 punktą).

35 Iš tiesų pagal Šeštosios direktyvos 2 straipsnį, susijusį su apmokestinamaisiais sandoriais, be prekių importo, PVM apmokestinamas prekių tiekimas ir paslaugų teikimas už atlygį valstybės viduje. Be to, pagal šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalį apmokestinamasis asmuo – tai bet kuris asmuo, savarankiškai vykdantis bet kurioje vietoje bet kurią ekonominę veiklą, nesvarbu, koks tos veiklos tikslas ar rezultatas (be kita ko, žr. 1987 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, 235/85, Rink. p. 1471, 6 punktą; 2000 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-260/98, Rink. p. I-6537, 24 punktą ir minėto sprendimo *Isle of Wight Council ir kt.* 26 ir 27 punktus).

36 Ekonominės veiklos sąvoka apibrėžta Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje kaip apimanti visokią gamintojų, prekiautojų ir kitų paslaugas teikiančių asmenų veiklą, įskaitant, be kita ko, materialaus ir nematerialaus turto naudojimą, siekiant gauti nuolatinių pajamų (be kita ko, žr. 2005 m. gegužės 26 d. Sprendimo *Kretztechnik*, C-465/03, Rink. p. I-4357, 18 punktą ir minėto sprendimo *Hutchison 3G ir kt.* 27 punktą).

37 Šių apibrėžčių analizė parodo „ekonominės veiklos“ sąvokos taikymo srities apimtį ir jos objektyvų pobūdį ta prasme, kad veikla vertinama *per se*, neatsižvelgiant į jos tikslus

ar rezultatus (be kita ko, žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 26 punktą ir 2006 m. vasario 21 d. Sprendimo *University of Huddersfield*, C-223/03, Rink. p. I-1751, 47punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Paprastai veikla kvalifikuojama kaip ekonominė veikla, jeigu ji yra nuolatinė ir vykdoma už atlygį, kurį gauna ją atlikęs subjektas (minėto sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 9 ir 15 punktai bei 2007 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Götz*, C-408/06, Rink. p. I-11295, 18 punktas).

38 Tačiau iš teismo praktikos matyti, kad užmokesčio rinkimas savaime atitinkamos veiklos nepadaro ekonominės (žr. minėto sprendimo *Hutchison 3G ir kt.* 39 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką bei minėto sprendimo *Götz* 21 punktą).

39 Siekiant įvertinti Komisijos pareikšto ieškinio pagrįstumą, pirmiausia reikia išnagrinėti, ar valstybės tarnybų teikiamos paslaugos teismo procese už dalinį atlygį yra ekonominė veikla Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto ir 4 straipsnio 1 ir 2 dalių prasme.

40 Reikia priminti, kad, atsižvelgiant į objektyvų ekonominės veiklos sąvokos pobūdį, faktas, jog šią valstybės tarnybų veiklą sudaro įstatymu suteiktų ir reglamentuojamų funkcijų vykdymas bendrojo intereso tikslais, be jokių verslo ar komercinių tikslų, šiuo atžvilgiu nesvarbus. Iš tiesų Šeštosios direktyvos 6 straipsnyje numatytas aiškus tam tikros veiklos, vykdomos pagal įstatymus, apmokestinimas PVM (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Komisija prieš Nyderlandus* 10 punktą ir *Komisija prieš Graikiją* 28 punktą).

41 Be to, neginčytina, kad aptariamas teisinės pagalbos paslaugas nuolat teikia valstybės tarnybos.

42 Šiomis aplinkybėmis reikia patikrinti, ar šios paslaugos gali būti laikomos suteiktomis valstybės tarnybų už atlygį.

43 Šiuo klausimu reikia priminti, kad iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog PVM sistemos atžvilgiu apmokestinamos ūkinės operacijos reiškia, kad egzistuoja sandoris tarp šalių, kuriame numatyta kaina ar atlygis. Taigi, jei teikėjo veiklą sudaro tik paslaugos teikimas be tiesioginio atlygio, neegzistuoja apmokestinamoji vertė ir šis paslaugų teikimas neapmokestinamas PVM (žr. 1982 m. balandžio 1 d. Sprendimo *Hong-Kong Trade Development Council*, 89/81, Rink. p. 1277, 9 ir 10 punktus bei 1994 m. kovo 3 d. Sprendimo *Tolsma*, C-16/93, Rink. p. I-743, 12 punktą).

44 Iš to, atsižvelgiant į teismo praktiką, matyti, kad paslauga teikiama „už atlygį“ Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto prasme, tik jei tarp paslaugos teikėjo ir gavėjo egzistuoja teisinis ryšys, kuris įgyvendinamas abipusiai, o paslaugos gavėjo gautas atlygis yra realus atlygis už gavėjui suteiktą paslaugą (be kita ko, žr. minėto sprendimo *Tolsma* 14 punktą; 1997 m. birželio 5 d. Sprendimo SDC, C-2/95, Rink. p. I-3017, 45 punktą ir minėto sprendimo *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring* 47 punktą).

45 Todėl pagal Teisingumo Teismo praktiką paslaugų teikimas už atlygį Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto prasme reiškia, kad egzistuoja tiesioginis ryšys tarp suteiktos paslaugos ir gauto atlygio (žr. 1988 m. kovo 8 d. Sprendimo *Apple and Pear Development Council*, 102/86, Rink. p. 1443, 11 ir 12 punktus; 1997 m. spalio 16 d. Sprendimo *Fillibeck*, C-258/95, Rink. p. I-5577, 12 punktą ir minėto sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 29 punktą).

46 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad šiame ieškinyje aptariamų teisinės pagalbos paslaugų valstybės tarnybos neteikia nemokamai t. y. be jokio atlygio, nes šių paslaugų gavėjai turi joms sumokėti.

47 Todėl neginčytina, kad šis užmokestis yra tik dalis užmokesčio, nes nepadengia visos nacionalinės teisės aktuose nustatytos honorarų sumos, atsižvelgiant į ginčo pobūdį, kaip atlyginimas už valstybės tarnybų ir privačių patarėjų suteiktą teisinę pagalbą. Iš tiesų, kaip matyti iš šio sprendimo 12–14 punktų, atlyginimas, kurį sudaro bazinis užmokestis, yra šios sumos procentinė dalis, apimanti nuo 20 % iki 75 %. Aišku, atsižvelgiant į gavėjo turtą, šį atlyginimą gali papildyti papildomas užmokestis. Tačiau Komisija netvirtina ir, kaip teigia generalinis advokatas išvados 48 punkte, nėra tikėtina, kad atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktuose nustatytas pajamų lubas, skirtas teisinei pagalbai suteikti, dėl šio papildomo užmokesčio gavėjas už suteiktas teisinės pagalbos paslaugas galėtų sumokėti atlyginimą, lygų visam šiuose teisės aktuose nustatytam honoraro dydžiui.

48 Tačiau jei šio atlyginimo suma sudaro honorarų dalį, ji skaičiuojama ne tik jais remiantis, bet ir priklauso nuo gavėjo pajamų bei turto. Taigi pastarųjų dydis, o ne, pavyzdžiui, valstybės tarnybų darbo valandų skaičius ar atitinkamos bylos sudėtingumas, nulemia gavėjo mokėtiną honoraro dalį.

49 Iš to matyti, kad teisinės pagalbos paslaugų gavėjo dalinis atlyginimas, mokėtinas valstybės tarnyboms, tik iš dalies priklauso nuo realios suteiktų paslaugų vertės, t. y. kuo mažesnės gavėjo pajamos ir turtas, tuo silpnesnis ryšys su šia verte.

50 Kaip teigė generalinis advokatas išvados 50 ir 51 punktuose, ši nuomonė pagrįsta faktu, kad pagal šio ieškinio atžvilgiu Suomijos vyriausybės pateiktus duomenis 2007 m. teisinių paslaugų, kurias suteikė valstybės tarnybos ir kurios sudarė tik trečdalį jų suteiktų paslaugų, gavėjų sumokėta dalinių atlyginimų suma buvo 1,9 milijono eurų, o šių tarnybų nurodytos bruto veiklos išlaidos sudarė 24,5 milijono eurų. Net jei šie duomenys apima teisinės pagalbos paslaugas, suteiktas ne teismo procese, toks skirtumas rodo, kad gavėjo dalinis atlyginimas turi būti atlygis, kurio rinkimas savaime nesuteikia atitinkamai veiklai ekonominio pobūdžio kaip tiesioginis atlygis.

51 Todėl atsižvelgiant į tai neatrodo, kad ryšys tarp valstybės tarnybų suteiktos teisinės pagalbos paslaugų ir gavėjo mokėtino atlygio yra reikalaujamo tiesioginio pobūdžio tam, kad pastarasis galėtų būti laikomas atlygiu už paslaugas, o teikiamos paslaugos galėtų būti laikomos ekonomine veikla Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto ir 4 straipsnio 1 ir 2 dalių prasme.

52 Šiuo atveju Komisija nepateikė kitų įrodymų, kad aptariamos paslaugos yra ekonominė veikla. Konkrečiai kalbant, Komisija ieškinyje teigia, kad egzistuoja tiesioginis ryšys tarp teisinės pagalbos gavėjo sumokėto dalinio atlyginimo ir valstybės tarnybų suteiktų paslaugų, bet ji šio teiginio nepagrindė specialiais motyvais ir nepateikė įrodymų, kad egzistuoja toks tiesioginis ryšys, atsižvelgiant į faktą, kad siekiant apskaičiuoti užmokestį paisoma gavėjo pajamų ir turto. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką bylose dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį Komisija turi įrodyti nurodyto įsipareigojimo neįvykdymą. Būtent ji turi Teisingumo Teismui pateikti įrodymų, kad šis galėtų patikrinti tokio įsipareigojimo neįvykdymą, nesiremdamas jokia prezumpcija (žr., be kita ko, 2005 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-494/01, Rink. p. I-3331, 41 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

53 Šiomis aplinkybėmis, nesant valstybės tarnybų ekonominės veiklos ir norint taikyti Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmąją pastraipą, reikia iš anksto konstatuoti atitinkamos veiklos ekonominį pobūdį (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Hutchison 3G ir kt.* 42 punktą bei *Götz* 15 punktą), antra, nebūtina nagrinėti Komisijos argumentų, susijusių su klausimu, ar šios valstybės tarnybos vykdo aptariamą teisinių paslaugų veiklą kaip valdžios institucijos šios nuostatos pirmosios pastraipos prasme ir ar šios veiklos neapmokestinimas bet kuriuo atveju labai iškreiptų konkurenciją šios nuostatos antrosios pastraipos prasme.

54 Todėl šį ieškinį reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

55 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Suomijos Respublika reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Komisija pralaimėjo byla, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Europos Bendrijų Komisija padengia bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.